

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. gegužės 12 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus, Audriaus Bakavecko, Artūro Drigoto, Romano Klišausko (kolegijos pirmininkas) ir Veslavos Ruskan (pranešėja), sekretoriaujant Gitanai Aleliūnaitei, dalyvaujant atsakovo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos atstovei Eglei Paužuolienei,

viešame teismo posėdyje išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal pareiškėjo Lietuvos Respublikos Seimo nario Rimo Antano Ručio pareiškimą dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 patvirtintų Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių 58.5.11 punkto (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punkto (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) teisėtumo.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas Lietuvos Respublikos Seimo narys Rimas Antanas Ručys kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą, prašydamas ištirti, ar Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 patvirtintų Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių (toliau – ir Medžioklės taisyklės) 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (aktuali redakcija nuo 2015 m. kovo 12 d.) 6 straipsnio 1 daliai ir 2 dalies 11 punktui bei teisinės valstybės ir teisinio aiškumo principams.

2. Pareiškėjo pareiškime nurodyti šie pagrindiniai teisiniai argumentai, kuriais grindžiamos abejonės dėl ginčijamų nuostatų teisėtumo:

2.1. Medžioklės taisyklių 58.5.11 punkte (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) yra nustatyta, kad „medžioti varant medžioklės plotų vienetuose, esančiuose savivaldybėse, kuriose Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimu Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ uždrausta medžioti varant“, o 58.37 punkte (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) nurodyta, jog „medžioklės plotų vienetuose, kurie

yra vietovėse, nurodytose Lietuvos Respublikos vietovių, kuriose leidžiama medžioti medžiojamuos gyvūnus tik tykojant, sėlinant ir varant tyliuoju būdu, sąraše, patvirtintame Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2015 m. spalio 5 d. sprendimu Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“, medžioti kitais Medžioklės taisyklių leistiniais medžioklės būdais, išskyrus tykojant, sėlinant ir varant tyliuoju būdu“. Šie Medžioklės taisyklių punktai yra blanketinės teisės normos, nukreipiančios į kitus teisės aktus, kurie nėra viešai paskelbti, laikantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (toliau – ir Teisėkūros pagrindų įstatymas) reikalavimų.

2.2. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – ir Konstitucinis Teismas), aiškindamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 7 straipsnio 2 dalį, yra konstatavęs, kad įstatymai negalioja ir negali būti taikomi, jei jie nėra oficialiai paskelbti (Konstitucinio Teismo 2001 m. sausio 11 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, kad Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „įstatymai“, atsižvelgiant į konstitucinį reikalavimą, kad teisė negali būti nevieša, negali būti aiškinama vien pažodžiui – ji aiškintina plečiamai, kaip apimanti ne tik įstatymo galią turinčius, bet ir kitus teisės aktus (Konstitucinio Teismo 2003 m. spalio 29 d. nutarimas). Teisėkūros pagrindų įstatymo (aktuali įstatymo redakcija nuo 2015 m. kovo 12 d.) 6 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, jog Teisės aktų registras skirtas šio straipsnio 2 dalyje nurodytų Teisės aktų registro objektų registravimui, skelbimui, apskaitai, sistemimui ir informacijos teikimui. Minėto įstatymo straipsnio 2 dalies 11 punkte nustatyta, kad Teisės aktų registro objektai yra ministrų, Vyriausybės įstaigų, kitų valstybės institucijų įstaigų vadovų ir kolegialių institucijų norminiai teisės aktai. Taigi pagal šiuo metu galiojančią tvarką atitinkamų administravimo subjektų norminiai teisės aktai privalo būti paskelbti Teisės aktų registre. Tokiu būdu yra įgyvendinamas konstitucinis reikalavimas dėl teisės aktų viešinimo ir užtikrinamas teisinės valstybės principas.

2.3. Medžioklės taisyklės yra paskelbtos Teisės aktų registre. Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktai tik iš dalies atskleidžia įtvirtintų elgesio taisyklių turinį, nes juose yra nurodyta, kad dalis šių punktų turinio (viena svarbiausių) yra atskleista kitame teisės akte, t. y. atitinkamame Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus – valstybės ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendime. Kaip savo 2003 m. spalio 29 d. nutarime yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, visos norminio teisės akto dalys (taip pat priedėliai) sudaro vieną visumą, tarpusavyje yra neatskiriamai susijusios ir turi vienodą teisinę galią; priedėlių atskirti nuo teisės akto negalima, nes, keičiant juose konkrečiai išdėstytą turinį, keičiasi ir viso norminio teisės akto turinys; turi būti paskelbiamas visas teisės aktas kartu su visomis jo sudedamosiomis dalimis; atitinkančiais Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalies reikalavimus, taigi ir galiojančiais, gali būti pripažįstami tik tokie teisės aktai, kurie buvo paskelbti paisant Konstitucijoje tvirtintų teisės aktų paskelbimo oficialumo, viešumo reikalavimų, konstitucinio reikalavimo, kad teisės aktas turi būti paskelbtas visas (Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d.). Minėti Medžioklės taisyklių punktai susideda iš kelių dalių, jame yra įtvirtintos blanketinės teisės normos, todėl jų turinio aiškumas ir taikymo apimtis gali būti atskleista tik sistemiškai analizuojant tiek Medžioklės taisykles, tiek nurodytus Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus sprendimus. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo išaiškinimą, darytina išvada, kad visi šie teisės aktai yra tarpusavyje glaudžiai susiję, todėl visi privalėjo būti paskelbti laikantis teisės aktų reikalavimų. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimas Nr. B1-875 ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimas Nr. B1-917 yra norminiai teisės aktai, tačiau nėra paskelbti Teisės aktų registre. Jie yra Teisės aktų registro objektai ir privalėjo būti paskelbti Teisėkūros pagrindų įstatymo nustatyta tvarka.

2.4. Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktai nėra aiškūs. Nors minėtuose punktuose nurodytus Valstybinės maisto ir veterinarijos direktoriaus sprendimus internete galima surasti, tačiau jie nėra paskelbti Teisės aktų registre, todėl subjektams, kuriems šios teisės normos yra taikomos, išlieka abejonės dėl jų turinio autentiškumo.

2.5. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ir ATPK) 85 straipsnis numato administracinę atsakomybę už Medžioklės taisyklių pažeidimus. Už 58.5.11 ir

58.37 punktų pažeidimus asmuo taip pat gali būti patrauktas administracinėn atsakomybėn. Teisinė atsakomybė, kylanti taikant ATPK, savo pobūdžiu yra, be kita ko, ir baudžiamoji. Taigi šios atsakomybės rūšiai su tam tikrais pakeitimais taikytini baudžiamojoje teisėje galiojantys principai. Pareiškėjas laikosi pozicijos, kad yra pagrindas nustatyti, jog Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktai negali būti taikomi nuo jų priėmimo dienos, nes teisės normos, už kurių nesilaikymą yra taikoma administracinė atsakomybė, yra neaiškios, neatitinkančios teisinės valstybės ir teisinio aiškumo principų, keliančios abejonių dėl jų autentiškumo. Minėtų normų pripažinimas negaliojančiomis nuo jų priėmimo dienos būtų teisėtas ir pagrįstas bei atitiktų teisingumo, lygiateisiškumo ir sąžiningumo principus.

II.

3. Atsakovas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija atsiliepime prašo Medžioklės taisyklių 58.5.11 punktą (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktą (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) pripažinti teisėtais ir pareiškėjo pareiškimą atmesti.

4. Atsakovo atsiliepimas grindžiamas šiais esminiais argumentais:

4.1. Tiek 2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-857, tiek 2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-741 buvo oficialiai paskelbti Teisės aktų registre.

4.2. Medžioklės taisyklių punktai, kurių teisėtumą prašoma ištirti, įtvirtina su medžiokle susijusią draudžiamą veiklą. Šie draudimai susiję su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 76 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ dėl afrikinių kiaulių maro ir Medžioklės taisyklėse buvo įtvirtinti po Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo priimtų 2014 m. spalio 10 d. sprendimo Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimo Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“.

4.3. Abu prašomi ištirti Medžioklės taisyklių punktai yra suformuluoti kaip blanketinės normos, nukreipiančios į valstybės lygio ekstremaliosios situacijos vadovo sprendimus (kitus teisės aktus), todėl, priešingai nei teigia pareiškėjas, sprendimų negalima laikyti Medžioklės taisyklių dalimi. Teisėkūros pagrindų įstatyme neįtvirtinta, kad valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimai yra Teisės aktų registro objektas. Privalomo oficialaus šių sprendimų paskelbimo nenumato ir kiti teisės aktai. Tačiau pažymėtina, kad šie sprendimai buvo paskelbti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos tinklapyje, skiltyje „Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimai“.

4.4. Prašomuose ištirti Medžioklės taisyklių punktuose įtvirtinti draudimai yra skirti tam tikriems subjektams – asmenims, dalyvaujantiems medžioklėje. Tiek 2014 m. spalio 10 d. sprendime Nr. B1-875, tiek 2015 m. spalio 5 d. sprendime Nr. B1-917 tam tikrų šių sprendimų punktų vykdymą buvo pavesta užtikrinti medžioklės plotų naudotojams. Taigi akivaizdu, kad asmenis, kurie dalyvauja medžioklėje, informuoti apie nustatytus medžioklės draudimus turi pareigą medžioklės plotų naudotojai, be kurių žinios medžioklė jų naudojamame plote nevyksta.

4.5. Remiantis Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo (toliau – ir Civilinės saugos įstatymas) 6 straipsnyje įtvirtintu civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos organizavimo ir veiklos visuotinio privalomumo principu – civilinės saugos priemonės yra privalomos visoms valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms, visiems ūkio subjektams ir gyventojams. Todėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos vadovo sprendimai yra privalomi visoms institucijoms ir visiems asmenims.

4.6. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai, kuriais buvo pakeisti prašomi ištirti Medžioklės taisyklių punktai, buvo oficialiai paskelbti Teisės aktų registre ir į tai, kad šie punktai suformuluoti kaip blanketinės normos, pareiškėjo argumentai dėl šių punktų prieštaravimo Teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnio 1 daliai ir 2 dalies 11 punktui yra nepagrįsti. Minėti Medžioklės taisyklių punktai taip pat neprieštaruoja teisinės valstybės principui, nes jie atitinka ir įgyvendina aukštesnės galios teisės aktus ir yra oficialiai paskelbti nustatyta

tvarka. Šie punktai atitinka ir teisinio aiškumo principą, nes teisės normoje aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtinta, koks elgesys yra laikomas draudžiamu.

5. Rengiant norminę administracinę bylą nagrinėti Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme, gauta Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – ir VMVT) nuomonė, kurioje teigiama, kad Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktai neprieštaruoja Teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnio 1 daliai ir 2 dalies 11 punktui bei teisinės valstybės ir teisinio aiškumo principams.

6. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuomonė grindžiama šiais pagrindiniais argumentais:

6.1. VMVT direktorius valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimus priima vadovaudamasis Civilinės saugos įstatymu, pagal kurio 15 straipsnio 2 dalies 4 punktą gyventojai, ūkio subjektai ir kitos įstaigos privalo vykdyti operacijų vadovo teisėtus nurodymus, reikalingus įvykiui, ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai likviduoti, taip pat Valstybinio ekstremaliųjų situacijų valdymo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1503, (toliau – ir Planas). Pagal Plano 2 priedo 12 punktą VMVT yra atsakingoji institucija epizootijų atveju ir, vadovaudamasi Plano 2 priedo 12.1.7 punktu, įvertina ekstremalios situacijos keliamą grėsmę gyvūnams ir apie diagnozuotas gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir priemones joms likviduoti praneša Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir PAGD). Pagal Plano 6 punktą PAGD teisės aktų nustatyta tvarka perspėja gyventojus, valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus apie gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, galimus ekstremaliosios situacijos padarinius ir jų šalinimo priemones ir apsisaugojimo nuo ekstremaliosios situacijos būdus. VMVT nuomone, tokie sprendimai nėra laikytini ministrų, Vyriausybės įstaigų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų vadovų ir kolegialių institucijų norminiais teisės aktais Teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 11 punkto prasme, kaip nurodo pareiškėjas, kadangi juose nėra išdėstomos bendro, abstraktaus pobūdžio nuostatos, jie reikalingi konkrečiam ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai likviduoti ir skirti konkrečioms subjektams: gyventojams, ūkio subjektams, kitoms įstaigoms, o tai iš esmės atitinka individualaus administracinio akto pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) 2 straipsnio 9 punktą požymius ir neatitinka norminio administracinio akto pagal VAĮ 2 straipsnio 10 punktą požymių. Tai reiškia, kad VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimai nepatenka į Teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnyje nustatytą Teisės aktų registro objektų sąrašą, dėl to neprivalo būti paskelbti Teisės aktų registre.

6.2. Teisėkūros pagrindų įstatymas minėtųjų sprendimų paskelbimui netaikomas, tačiau šie sprendimai turi tapti žinomi jų adresatams. Šiuo atveju VMVT turi spręsti, koku būdu bus skelbiami šio vadovo priimti sprendimai, ir dėti visas pastangas, kad sprendimai pasiektų savo adresatą. VMVT visų pirma VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimus skelbia VMVT interneto svetainėje. VMVT visą su savo veikla susijusią informaciją savo interneto svetainėje skelbia vadovaudamasi Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480, pagal kurio 14 punktą įstaigos interneto svetainėje turi būti skelbiama tik aktuali ir teisiškai galiojanti informacija, todėl abejoti VMVT paskelbtos informacijos, įskaitant VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimų, oficialumu ar turinio autentiškumu nėra jokio pagrindo. Be to, VMVT, neapsiribodama VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimų skelbimu savo interneto svetainėje, siunčia šiuos sprendimus ir kitiems suinteresuotiems subjektams, t. y. PAGD pagal Plano 2 priedo 12.1.7 punktą, taip pat savivaldybių administracijoms ir (ar) kitiems su sprendimų vykdymu susijusiems asmenims. VMVT nuomone, esant aptariamam teisiniui reguliavimui, VMVT deda visas pastangas, kad užtikrintų VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimų viešumą, oficialumą ir autentiškumą. VMVT mano, kad, vadovaudamasi galiojančiomis teisės aktais

nuostatomis, užtikrina tinkamą VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremalios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimų skelbimą.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

III.

7. Pareiškėjas Lietuvos Respublikos Seimo narys Rimas Antanas Ručys kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą, prašydamas ištirti, ar Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 patvirtintų Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (aktuali redakcija nuo 2015 m. kovo 12 d.) 6 straipsnio 1 daliai ir 2 dalies 11 punktui bei teisinės valstybės ir teisinio aiškumo principams.

8. Medžioklės taisyklių 58.5.11 punkte nustatyta, jog draudžiama medžioti varant medžioklės plotų vienetuose, esančiuose savivaldybėse, kuriose Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimu Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ uždrausta medžioti varant. Šių taisyklių 58.37 punkte nurodyta, kad draudžiama medžioklės plotų vienetuose, kurie yra vietovėse, nurodytose Lietuvos Respublikos vietovių, kuriose leidžiama medžioti medžiojamuosius gyvūnus tik tykojant, sėlinant ir varant tyliuoju būdu, sąraše, patvirtintame Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2015 m. spalio 5 d. sprendimu Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“, medžioti kitais Medžioklės taisyklių leistiniais medžioklės būdais, išskyrus tykojant, sėlinant ir varant tyliuoju būdu.

9. Pirmiausia pabrėžtina, kad būtent pareiškėjas, teikdamas prašymą ištirti norminio administracinio akto atitiktį įstatymui ar (ir) Vyriausybės norminiam aktui, apibrėžia administracinės bylos dėl šio akto teisėtumo ribas. Abstraktų, t. y. su individualia byla nesusijusį, prašymą nagrinėjantis administracinis teismas neturi teisės savo iniciatyva keisti norminės administracinės bylos nagrinėjimo ribų (dalyko). Tokio pobūdžio bylose atliktino tyrimo administraciniuose teismuose specifika pirmiausia reikalauja aiškiai nurodyti, kokios konkrečios ginčijamo norminio administracinio akto nuostatos (jų dalys) bei kokia apimtimi galbūt prieštarauja atitinkamiems įstatymams ar Vyriausybės norminiams aktams (jų dalims). Pati pareiškėjo pozicija dėl norminio administracinio akto (jo dalies) atitikties įstatymui ar Vyriausybės norminiam aktui turi būti nurodyta aiškiai, nedviprasmiškai, pareiškime turi būti išdėstyti argumentai ir motyvai, pagrindžiantys abejonę akto (jo dalies) teisėtumu. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 110 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyto abstraktaus prašymo (pareiškimo) atveju būtent aiškūs ir teisiškai motyvuoti argumentai paprastai leidžia proceso šalims bei bylą nagrinėjančiam administraciniam teismui identifikuoti, kokia apimtimi kvestionuojama norminio administracinio akto nuostatos (jos dalies) atitiktis įstatymui ar Vyriausybės norminiam aktui, ir, atitinkamai, apibrėžia norminio akto (jo dalies) teisėtumo tyrimo ribas (šiais klausimais žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. lapkričio 10 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administraciniame byloje Nr. A⁴⁴²-1586/2014, „Administracinė jurisprudencija“ Nr. 28, 2014 m.; 2015 m. rugsėjo 3 d. nutartį administraciniame byloje Nr. eA-2096-502/2015 ir jose nurodytą administracinių teismų praktiką).

10. Atsižvelgusi į tai, išplėstinė teisėjų kolegija šioje byloje nagrinės pareiškėjo prašymą ir vertins prašomų ištirti Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktų teisėtumą pareiškėjo pareiškime suformuluoto prašymo (dalyko bei argumentų) ribose.

11. Kaip jau buvo minėta, pareiškėjas prašo ištirti Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktų atitiktį *inter alia* konstituciniam teisinės valstybės principui, teisinio aiškumo principui. Iš

pareiškėjo pareiškimo motyvų matyti, jog abejonės dėl nurodytų Medžioklės taisyklių nuostatų atitiktis minėtiems principams kilo tuo aspektu, kad, pareiškėjo teigimu, minėti Medžioklės taisyklių punktai yra blanketinės teisės normos, nukreipiančios į kitus norminius teisės aktus, kurie laikytini Medžioklės taisyklių dalimi bei kurie nėra (nors turėjo būti) viešai paskelbti Teisės aktų registre, laikantis Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įvertinus tai, kas išdėstyta, nagrinėjamoje norminėje administracinėje byloje Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktų atitiktis konstituciniam teisinės valstybės principui, teisinio aiškumo principui bus tirama ir vertinama būtent pareiškėjo pareiškime suformuluotu aspektu.

12. Pasisakydama dėl prašomų ištirti Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktų atitiktis konstituciniam teisinės valstybės principui bei iš jo kylančiam teisinio aiškumo reikalavimui, išplėstinė teisėjų kolegija pirmiausia pažymi, jog Konstitucinis Teismas, aiškindamas konstitucinį teisinės valstybės principą, ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas – universalus principas, kuriuo yra grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija, kad konstitucinis teisinės valstybės principas aiškintinas neatsiejamai nuo Konstitucijos preambuleje skelbiamo atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekio, kad minėto konstitucinio principo turinys atsiskleidžia įvairiose Konstitucijos nuostatose. Šio principo esmė – teisės viešpatavimas. Konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus, jis apima daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų. Juo turi būti vadovaujama ir kuriant teisę, ir ją įgyvendinant (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d., 2012 m. vasario 6 d., 2012 m. liepos 3 d. ir kt. nutarimai).

13. Vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – teisinio saugumo principas, kuris reiškia, kad valstybė turi pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus lūkesčius (Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2002 m. lapkričio 5 d., 2003 m. kovo 4 d., 2003 m. kovo 17 d. nutarimai). Analizuodamas teisinio saugumo principą, Konstitucinis Teismas *inter alia* yra pažymėjęs vieną iš šio principo aspektų – kad teisės norminiai aktai turi būti nustatyta tvarka paskelbiami, ir su jais turi turėti galimybę susipažinti visi teisinių santykių subjektai (Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d. nutarimas).

14. Nagrinėjamu aspektu išplėstinė teisėjų kolegija pastebi, jog Konstitucinis Teismas yra suformavęs nuoseklią konstitucinę teisės aktų oficialaus ir viešo paskelbimo sampratą. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog oficialus viešas viso teisės akto paskelbimas nėra savitiksliis dalykas – tai reikalinga, kad teisės subjektai žinotų, koks yra atitinkamas teisės aktas, galėtų susipažinti su visu teisės aktu ir jį vykdyti; įstatymų leidėjas įstatymu turi nustatyti tokių su oficialiu teisės aktų paskelbimu susijusių santykių teisinį reguliavimą, kad teisės aktai būtų prieinami visiems teisės subjektams (Konstitucinio Teismo 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 9 d. nutarimai).

15. Aiškindamas Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalį, nustatančią, kad galioja tik paskelbti įstatymai, Konstitucinis Teismas savo aktuose yra, be kita ko, konstatavęs, jog įstatymai negalioja ir negali būti taikomi, jei jie nėra oficialiai paskelbti (Konstitucinio Teismo 2001 m. sausio 11 d., 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 9 d. nutarimai); oficialus įstatymų paskelbimas laikantis Konstitucijoje ir įstatymuose nustatytos tvarkos yra būtina sąlyga ne tik įstatymams įsigaliooti, bet ir tam, kad teisės subjektai žinotų, kokie įstatymai galioja, koks yra jų turinys, ir juos vykdyti (Konstitucinio Teismo 2001 m. sausio 11 d., 2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d. nutarimai); pagal Konstituciją teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami laikantis jų oficialaus skelbimo tvarkos, kuri nustatyta būtent tuo metu, kai jie išleidžiami (Konstitucinio Teismo 2010 m. vasario 9 d. nutarimas); Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „įstatymai“, atsižvelgiant į konstitucinį reikalavimą, kad teisė negali būti nevieša, negali būti aiškinama vien pažodžiui – ji aiškintina plečiamai, kaip apimanti ne tik įstatymo galią turinčius, bet ir kitus teisės aktus (Konstitucinio Teismo 2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d., 2010 m. vasario 9 d. nutarimai). Konstitucinis reikalavimas, jog galioja tik tie teisės aktai, kurie yra paskelbti, yra neatsiejamas ir nuo konstitucinio teisinės valstybės principo, jis yra vienas iš esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – svarbi teisinio tikrumo prielaida (Konstitucinio Teismo

2001 m. lapkričio 29 d., 2003 m. gegužės 30 d., 2003 m. spalio 29 d., 2007 m. birželio 27 d. nutarimai).

16. Nagrinėjama atveju nėra ginčo dėl to, kad Medžioklės taisyklių 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) yra oficialiai paskelbti teisės aktų nustatyta tvarka. Tačiau, kaip jau buvo minėta, pareiškėjas teigia, jog minėtų Medžioklės taisyklių punktų neteisėtumą lemia tai, kad šie punktai, kaip blanketinės teisės normos, nukreipia į kitus norminius teisės aktus (VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimą Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimą Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“ (toliau – ir Sprendimai), kurie laikytini Medžioklės taisyklių dalimi, tačiau nėra paskelbti Teisės aktų registre pagal Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Ginčo dėl to, kad minėti VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimai nebuvo paskelbti Teisės aktų registre, taip pat nėra.

17. Išplėstinė teisėjų kolegija pirmiausia pažymi, kad nėra pagrindo sutikti su pareiškėjo argumentu, jog minėti VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimai laikytini prašomų ištirti Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktų sudėtine dalimi. Šios Medžioklės taisyklių normos yra blanketinės normos, nukreipiančios į kitų teisės aktų nuostatas, todėl šių Sprendimų negalima laikyti sudėtine Medžioklės taisyklių dalimi.

18. Tokią poziciją pagrindžia ir administracinės teisės doktrina, kurioje administracinės teisės blanketinės normos aiškinamos kaip tokios, kuriose pati elgesio taisyklė nenustatyta, bet duota nuoroda į atitinkamą teisės aktą arba nurodoma, koks valstybinio ar vietos savivaldos valdymo (administravimo) subjektas jas (normas) gali nustatyti. Blanketinės normos nustato elgesio taisyklės pačia bendriausia forma ir niekaip jų nekonkretizuoja. Jos detalizuojamos specialiuose norminiuose aktuose, kurie egzistuoja atskirai nuo administracinės teisės blanketinių normų. Administracinės teisės blanketinė norma nukreipia į kitą norminį administracinį teisės aktą (Bakaveckas, A. Administracinė teisė: teorija ir praktika I d. Vilnius: Leidykla MES, 2012, p. 286, 289). Taigi iš teisės doktrinos taip pat matyti, jog pagal savo konstrukciją blanketinės teisės normos nukreipia būtent į kitus norminius administracinius aktus.

19. Konstatuotina, jog ta aplinkybė, kad prašomi ištirti Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktai yra oficialiai paskelbti teisės aktų nustatyta tvarka, nereiškia, jog savaime pasiskelbia ir VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimai, į kuriuos nukreipia minėti Medžioklės taisyklių punktai, kaip blanketinės normos.

20. Toliau vertindama VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimų nepaskelbimo Teisės aktų registre įtaką prašomų ištirti Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktų teisėtumui, išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad atsakovas Aplinkos ministerija teigia, jog minėti Sprendimai nėra Teisės aktų registro objektas, o VMVT pareikštoje nuomonėje nurodo, jog Sprendimai yra individualūs teisės aktai, pirmiausia pasisako dėl to, ar buvo privaloma oficialiai paskelbti šiuos Sprendimus.

21. Teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog Teisės aktų registras skirtas šio straipsnio 2 dalyje nurodytų Teisės aktų registro objektų registravimui, skelbimui, apskaitai, sisteminimui ir informacijos teikimui. Teisės aktų registro objektais *inter alia* yra ministrų, Vyriausybės įstaigų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų vadovų ir kolegialių institucijų norminiai teisės aktai (6 str. 2 d. 11 p.). Šio įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 1–18 punktuose nurodyti teisės aktai registruojami ir oficialiai skelbiami Teisės aktų registre (19 str. 1 d.). Iš Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų matyti, jog Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga (1 p.). Taigi VMVT direktoriaus, kaip Vyriausybės įstaigos vadovo, priimti norminiai teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami Teisės aktų registre, kaip tai nustatyta minėtose Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatose. Ta aplinkybė, kad tokie norminiai teisės aktai yra priimti VMVT direktoriaus, jam kartu atliekant ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo funkcijas, nesudaro pagrindo daryti kitokią išvadą.

22. Kadangi nagrinėjamu atveju VMVT iškėlė abejonę, ar byloje aptariamai VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimai yra norminio, ar individualaus pobūdžio, išplėstinė teisėjų kolegija plačiau pasisako šiuo klausimu.

23. Visų pirma, pažymėtina, jog pagal ABTĮ 2 straipsnio 13 dalį norminis teisės aktas – tai įstatymas, administracinis ar kitas teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles, skirtas individualiais požymiais neapibūdintų subjektų grupei. Individualus teisės aktas – tai vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei (ABTĮ 2 str. 14 d.). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra ne kartą analizavęs norminių bei individualių teisės aktų požymius bei jų skirtumus.

24. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra išskiriami šie pagrindiniai norminio administracinio akto požymiai: 1) aktas sukuria elgesio taisykles – teisės normas (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-2270/2012); 2) aktas priimtas viešojo administravimo subjekto, vykdančio administracinį reglamentavimą (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2002 m. rugsėjo 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²-736/2002), įgyvendinant būtent viešojo administravimo įgaliojimus, t. y. jį priėmusiam subjektui tiesiogiai realizuojant valstybės valią ir nustatant elgesio taisykles, visuotinai privalomas tam tikrų visuomeninių santykių dalyviams (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. vasario 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I¹-1/2007); 3) aktas išdėsto bendro, abstraktaus pobūdžio nuostatas, kurios apjungia tipinėmis, rūšinėmis savybėmis panašius visuomeninius santykius (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. kovo 24 d. plenarinės sesijos sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵-63/2003); 4) aktas orientuojamas į ateitį, t. y. skirtas taikyti daug kartų; jis toliau veikia po realizavimo individualiuose santykiuose ir konkrečių asmenų elgesyje (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-725/2011); 5) aktas adresuotas neapibrėžtam asmenų ratui arba ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais; tai, kad galima tam tikru metu nustatyti jų skaičių, nereiškia, kad aktas yra individualus (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I⁵⁷⁵-3/2011, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 21); 6) aktas yra visuotinai privalomas (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. balandžio 6 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-1406/2010, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 19, 2010); 7) aktas paskelbiamas laikantis nustatytos norminių teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos (2011 m. rugsėjo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-725/2011).

25. Kitaip nei norminis administracinis aktas, individualus administracinis aktas pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką pasižymi tokiais požymiais: 1) akte yra išreikštas teisės normų taikymo rezultatas konkretaus subjekto atžvilgiu, turintis įtakos šio subjekto teisiniam statusui (teisėms ir pareigoms), t. y. jis sukelia konkrečių administracinių teisinių santykių atsiradimą, pasikeitimą ar pasibaigimą (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugpjūčio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-2780/2011); 2) aktas priimamas viešojo administravimo subjekto, turinčio įstatymo nustatyta tvarka jam suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-795/2011; 2011 m. spalio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-763/2011); 3) aktu nustatomos konkrečios teisės ar pareigos suinteresuotiems asmenims, kaip konkretiems subjektams (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. balandžio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS¹⁴⁶-201/2009); 4) akto galiojimas nėra tęstinis, tai vienkartinio taikymo aktas (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. liepos 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS¹⁴⁶-203/2011); 5) aktas skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁷⁵⁶-849/2011); 6) aktas privalomas konkrečiam suinteresuotam asmeniui arba jų grupei (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-737/2011; 2012 m. gegužės 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-288/2012); 7) akto paskelbimui ir

įsigaliojimui nėra taikoma norminių teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarka (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. gruodžio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁷⁵⁶-849/2011).

26. Išplėstinė teisėjų kolegija, įvertinusi VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimą Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimą Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“, sprendžia, jog šie teisės aktai yra norminio teisinio pobūdžio. Šie Sprendimai atitinka pagrindinius norminių administracinių aktų požymius, t. y. jie sukuria elgesio taisykles – teisės normas (2014 m. spalio 10 d. sprendimo Nr. B1-875 1.1 punktu uždraudžiama medžioti varant medžioklės plotų vienetuose, kurie yra šio sprendimo 1 priede nurodytame Lietuvos Respublikos vietovių sąrašė; 2015 m. spalio 5 d. sprendimo Nr. B1-917 1.1 punktu patvirtintas Lietuvos Respublikos vietovių, kuriose leidžiama medžioti medžiojamuosius gyvūnus tik tykojant, sėlinant ir varant tyliuoju būdu, sąrašas), visuotinai privalomas individualiais požymiais neapibūdintam subjektų ratui (visiems asmenims, dalyvaujantiems medžioklėse Sprendimuose nustatytais būdais bei nustatytose Lietuvos Respublikos vietovėse), orientuotos į ateitį ir skirtos taikyti daug kartų. Analizuojamus teisės aktus priėmė viešojo administravimo subjektas (VMVT direktorius – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovas), tiesiogiai realizuodamas valstybės valią ir nustatydamas elgesio taisykles, visuotinai privalomas tam tikrų teisinių santykių dalyviams. Tai, kad VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo Sprendimai nebuvo oficialiai paskelbti Teisės aktų registre, laikantis norminių teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos, nekeičia jų norminio administracinio pobūdžio (žr., pvz., *mutatis mutandis* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. lapkričio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁴³⁸-1200/2014). Taip pat šių Sprendimų norminiam pobūdžiui nedaro įtakos ir VMVT nuomonėje nurodyta aplinkybė, kad tokio pobūdžio sprendimai reikalingi konkrečiam ekstremaliajam įvykiui ar ekstremaliajai situacijai likviduoti. Priešingai, VMVT nurodyta aplinkybė tik pagrindžia būtinybę oficialiai paskelbti tokio pobūdžio sprendimus, kad šie aktai taptų prieinami visiems teisės subjektams, o tai būdinga būtent norminiams administraciniams aktams.

27. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimas Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimas Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“, kaip Vyriausybės įstaigos vadovo priimti norminiai teisės aktai, turėjo būti skelbiami Teisės aktų registre, tačiau tai nebuvo padaryta. Nors šie sprendimai buvo paskelbti VMVT tinklalapyje ir *de facto* egzistavo galimybė su jais susipažinti, tai neprilygsta teisės akto paskelbimui pagal jo priėmimo metu galiojusius teisės aktų reikalavimus. Pažymėtina, kad norminio teisės akto paskelbimas kitais būdais – paskelbiant jį priėmusio subjekto interneto svetainėje, viešinant kitais būdais – nelaikytinas oficialiu teisės akto paskelbimu Teisėkūros pagrindų įstatymo nustatyta tvarka (žr., pvz., *mutatis mutandis* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. sausio 2 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁴⁹²-46/2012, 2014 m. gegužės 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁵²-778/2014).

28. Šiame kontekste primintina pirmiau nurodyta Konstitucinio Teismo jurisprudencija dėl teisės aktų oficialaus ir viešo paskelbimo sampratos, jog galioja tik tie teisės aktai, kurie yra paskelbti. Taip pat pažymėtina, jog ir iš Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio išplaukia, kad oficialus teisės akto paskelbimas Teisės aktų registre yra būtina sąlyga atitinkamų norminių teisės aktų įsigaliojimui (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. gruodžio 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. I⁴⁹²-20/2014).

29. Taigi pirmiau išdėstytos aplinkybės sudaro pagrindą konstatuoti, kad VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimas Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimas Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“ yra negaliojantys (be kita ko, pastebėtina, kad 2014 m. spalio 10 d. sprendimas Nr. B1-875 buvo pripažintas netekusiu galios ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimu Nr. B1-917, tačiau ši aplinkybė iš

esmės neturi įtakos nagrinėjamai bylai), o Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktai, kaip blanketinės normos, nukreipia juose formuluojamas elgesio taisykles į negaliojančius teisės aktus.

30. Be anksčiau minėto teisinio saugumo, kaip vieno iš esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų, Konstitucinis Teismas savo aktuose neatsiejamais konstitucinio teisinės valstybės principo elementais yra pripažinęs ir teisinį tikrumą bei teisinį aiškumą. Teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniui reguliavimui ir jo kokybei: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d., 2008 m. gruodžio 24 d., 2009 m. birželio 22 d. nutarimai). Įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d., 2009 m. kovo 27 d. nutarimai).

31. Kaip jau buvo minėta, Medžioklės taisyklių 58.5.11 punkte iš esmės nustatytas draudimas medžioti varant medžioklės plotų vienetuose, esančiuose savivaldybėse, kurios yra nustatytos VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendime Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“. Esant negaliojančiam šiam sprendimui, iš Medžioklės taisyklių 58.5.11 punkto nuostatos teisinių santykių subjektai negali nustatyti, kuriose vietovėse yra taikomas minėtas draudimas. Analogiškai vertintinas ir Medžioklės taisyklių 58.37 punktas, kuriame iš esmės įtvirtintas draudimas medžioti kitais Medžioklės taisyklių leistiniais medžioklės būdais, išskyrus tykojant, sėlinant ir varant tyliuoju būdu, medžioklės plotų vienetuose, kurie yra vietovėse, nurodytose VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2015 m. spalio 5 d. sprendime Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“. Esant negaliojančiam šiam sprendimui, iš Medžioklės taisyklių 58.37 punkto nuostatos teisinių santykių subjektai negali nustatyti, kuriose vietovėse yra taikomas toks draudimas.

32. Išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kas pirmiau nurodyta, konstatuoja, jog teisinis reguliavimas, kuriuo administracinės teisės blanketinės normos nukreipia į norminius administracinius teisės aktus, kurie nėra oficialiai paskelbti teisės aktų nustatyta tvarka, negali būti pripažįstamas darniu ir aiškiu, užtikrinančiu teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą. Oficialiai nepaskelbus norminių teisės aktų, į kuriuos nukreipia blanketinės teisės normos, ir tokiu būdu nesudarius galimybės visiems teisinių santykių subjektams susipažinti su šiais teisės aktais, kad teisės subjektai žinotų, jog šie teisės aktai galioja, koks yra jų turinys, ir juos vykdytų, iš esmės yra pažeidžiamas konstitucinis reikalavimas, kad teisė negali būti nevieša, ir tai kartu lemia blanketinėse teisės normose įtvirtinto teisinio reguliavimo ydingumą.

33. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Medžioklės taisyklių 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, *inter alia* apimančiam teisinį saugumą, teisinį tikrumą bei teisinį aiškumą.

34. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje laikosi pozicijos, kad kai yra keliamas norminio administracinio akto atitikties keliems aukštesnės galios teisės aktams (jų dalims) ar kelioms to paties teisės akto nuostatoms klausimas, norminio administracinio akto teisėtumo bylą nagrinėjantis administracinis teismas, konstatavęs norminio administracinio akto prieštaravimą vienai aukštesnės galios teisės akto nuostatai, nebeprivalo tirti norminio administracinio akto teisėtumo kitų aukštesnės galios teisės aktų nuostatų atžvilgiu (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2006 m. gegužės 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-02/2006, 2013 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I²⁶¹-15/2013).

35. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinei teisėjų kolegijai šioje byloje konstatavus, kad Medžioklės taisyklių 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, be

kita ko, apimančiam ir teisinio aiškumo imperatyvą, išnyksta poreikis tirti šių nuostatų atitiktį Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatoms.

36. ABTĮ 116 straipsnyje nustatytos norminio administracinio akto pripažinimo neteisėtu teisinės pasekmės. Bendroji taisyklė yra ta, kad norminis administracinis aktas (ar jo dalis) laikomas panaikintu ir paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu (ABTĮ 116 str. 1 d.). Šio straipsnio 2 dalis numato šios taisyklės išimtį – administracinis teismas, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes ir įvertinęs neigiamų teisinių pasekmių tikimybę, savo sprendimu gali nustatyti, jog panaikintas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) negali būti taikomas nuo jo priėmimo dienos.

37. Kaip matyti iš to, kas išdėstyta, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo, kuriuo norminis administracinis aktas pripažintas neteisėtu, galia paprastai yra *ex nunc* (lot. – nukreipta į ateitį), t. y. jis paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu. Tačiau Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005 m. gruodžio 30 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A⁸-1690/2005 taip pat yra nurodęs, kad ABTĮ 116 straipsnio 1 dalyje vartojama frazė „paprastai negali būti taikomas“ suponuoja išvadą, kad iš šios bendro pobūdžio taisyklės yra galimos ir išimtys, t. y. atvejai, kai ši bendro pobūdžio taisyklė yra netaikoma (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. balandžio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-778/2013).

38. Analogiška pozicija yra formuojama ir konstitucinėje jurisprudencijoje, kurioje konstatuota, kad Konstitucijos 107 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta bendra taisyklė, jog Konstitucinio Teismo sprendimų dėl teisės aktų atitikties Konstitucijai galia nukreipiama į ateitį. Kaip bebūtų, Konstitucinis Teismas taip pat pripažįsta, jog minėtoji Konstitucijos 107 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendra taisyklė, kad Konstitucinio Teismo sprendimų dėl teisės aktų atitikties Konstitucijai galia yra nukreipiama į ateitį, nėra absoliuti (Konstitucinio Teismo 2011 m. spalio 25 d. nutarimas). Tam tikrą Konstitucinio Teismo nutarimų retroaktyvumą suponuoja Konstitucijos 110 straipsnio nuostatos. Būtent, kaip yra nurodęs Konstitucinis Teismas, šiame Konstitucijos straipsnyje įtvirtintu reglamentavimu yra siekiama, kad nebūtų taikomas Konstitucijai prieštaraujantis atitinkamas teisės aktas (jo dalis), kad dėl tokio teisės akto taikymo neatsirastų antikonstitucinių teisinių padarinių, kad nebūtų pažeistos asmens teisės, kad asmuo, kurio atžvilgiu būtų pritaikytas Konstitucijai ar įstatymui priešingas teisės aktas, dėl to nepagrįstai neįgytų jam nepriklausančių teisių ar atitinkamo teisinio statuso (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

39. Primintina, kad nagrinėjamoje byloje nustatyta, jog VMVT direktoriaus – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2014 m. spalio 10 d. sprendimas Nr. B1-875 „Dėl medžioklių organizavimo“ ir 2015 m. spalio 5 d. sprendimas Nr. B1-917 „Dėl šernų populiacijos reguliavimo priemonių Lietuvos Respublikoje“, į kuriuos nukreipė šioje norminėje administracinėje byloje prašomi ištirti Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktai, juos priimant nebuvo paskelbti teisės aktų nustatyta tvarka, todėl jie yra negaliojantys nuo jų priėmimo momento. Taigi Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktuose įtvirtintas teisinis reguliavimas, nukreipiantis į tokius norminius administracinius teisės aktus, paneigia teisės viešumo reikalavimą, pažeidžia teisinio reguliavimo aiškumo, tikrumo ir stabilumo imperatyvus, t. y. yra nesuderinamas su teisinės valstybės principu.

40. Be to, Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktuose įtvirtintu ydingu reguliavimu yra paneigiama teisinių santykių subjektų teisė susipažinti su jiems taikomais draudimais (draudžiamais medžioti būdais, nustatytais tam tikrose teritorijose), kurių nesilaikę asmenys gali būti traukiami administracinėn atsakomybėn, kadangi ATPK 85 straipsnis numato administracinę atsakomybę už Medžioklės taisyklių pažeidimus, t. y. ir už Medžioklės taisyklių 58.5.11 ir 58.37 punktų nesilaikymą.

41. Visos pirmiau išvardytos aplinkybės, kai blanketinės teisės normos, nukreipiančios į oficialiai nepaskelbtus teisės aktus, įtvirtina akivaizdžiai ydingą teisinį reguliavimą, kuris yra

nesuderinamas su teisinės valstybės principu, apimančiu teisinio aiškumo imperatyvą, suponuoja išvadą, kad toks reguliavimas negalėjo būti taikomas nuo jo priėmimo. Išplėstinė teisėjų kolegija, įvertinusi šioje norminėje administracinėje byloje nustatytas aplinkybes ir įvertinusi neigiamų teisinių pasekmių tikimybę, sprendžia, jog Medžioklės taisyklių 58.5.11 punktas ir 58.37 punktas yra neteisėti nuo jų priėmimo momento ir nuo pat jų priėmimo momento negalėjo sukurti teisėtų padarinių. Taigi yra pagrindas taikyti ABTĮ 116 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą išimtį ir nustatyti, jog naikinami Medžioklės taisyklių 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) negali būti taikomi nuo jų priėmimo dienos.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 115 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 116 straipsniu, 117 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 patvirtintų Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, apimančiam teisinio aiškumo imperatyvą.

Nustatyti, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 patvirtintų Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių 58.5.11 punktas (2014 m. spalio 24 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-857 redakcija) ir 58.37 punktas (2015 m. spalio 15 d. aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-741 redakcija) negali būti taikomi nuo jų priėmimo dienos.

Sprendimas neskundžiamas.

Sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Audrius Bakaveckas

Artūras Drigotas

Romanas Klišauskas

Veslava Ruskan